

EL MVSEV
ARQVEOLOGICH - ARTÍSTICH
EPISCOPAL DE VICH
EN 1910

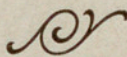
MEMORIA

LLEGIDA PEL SR. CONSERVADOR

MOSSÉN JOSEPH GUDIOL Y CUNILL, PBRE.

EN LA REUNIÓ DE LA JUNTA DIRECTIVA

QUE TINGUÉ LLOCH EL DÍA 10 D'ABRIL DE 1911

VICH

IMPREMTA G. PORTAVELLA
GELADA, 35 Y 37
1911

RF-1-37

EL MVSEV
ARQVEOLOGICH - ARTÍSTICH
EPISCOPAL DE VICH

EN 1910

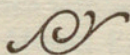
MEMORIA

LLEGIDA PEL SR. CONSERVADOR

MOSSÉN JOSEPH GUDIOL Y CUNILL, PBRE.

EN LA REUNIÓ DE LA JUNTA DIRECTIVA

QUE TINGUÉ LLOCH EL DÍA 10 D'ABRIL DE 1911

VICH

IMPREMTA G. PORTAVELLA

GELADA, 35 Y 37

1911

R.16150

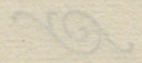
EL MUSEU
ARQUEOLÒGIC - ARTÍSTIC
EPISCOPAL DE VICH

ES 1010

MEMORIA
SE PUBLICA AB LLICENCIA ECLESÍASTICA

Y PER ACORT

DE LA JUNTA DEL MUSEU

VICH
IMPRESA DE PORTAFELLS

1871

ILM. Y RVM. SR. PRESIDENT:

SENYORS:

D'any 1910, *l'any den Balmes*, havia de deixar bons recorts al Museu Episcopal. Fou un any de gloriificació per nostra patria, que ha deixat memoria inesborrable a la ciutat benvolguda y als seus habitants, y era natural que'n deixés també a les institucions que com el Museu Episcopal hem de considerar com cristallisació d'un ideal que, si principalment es religiós, té també per nosaltres una bona part de patriótic.

L'any del Centenari va portar a nostra Ciutat eminentes personalitats que no deixaren de fer una visita al Museu Episcopal, prestant aixís un homenatge d'ad-

miració a les preciositats que en ell hi ha aplegades. S. A. l'Infanta Isabel, el Ministre de Gracia y Justicia, el Capitá General, El Gobernador Civil, el Metropolitá eclesiástich, un altre Arquebisbe, nou bisbes, varons de fama mundial, els hem vist discórrer per els departaments y galeries del Museu y en dies diferents la multitud s' empenyía per les sales; y l' afany de ferse cárrech de lo que hi havia en les vitrines, encallava la circulació deixant descontents als que no tenian la sort d' estar a primer terme de les instal·lacions. El nom del Museu Episcopal s'es difundit per totes parts adquirint alta notorietat, proporcionantsens la satisfacció de véure novament regoneguda la seva importancia y sancionada l' estimació que li tenim.

Recort del *Any del Centenari* son les tres coleccions de vint postals fototípiques reproduint exemplars del Museu, que en 1910 hem editades, començant aixís un element de propaganda y difusió de coneixements que, si Deu ho vol, hem de contínuar y completar ab noves series, puig que a més de donarnos un

ingrés per anar augmentant les aplegues d'objectes, serveixen per fer estimar y respectar els joyells que 'l passat ens ha llegat y proporcionan un element d'estudi assequible a totes les fortunes. Y a les cartes postals hi hem afegit, com a més perfet element de difusió y ensenyança, la formació d'una nombrosa serie de fotografies en les que les persones estudioses hi tingan reproduït casi tot el Museu y els exemplars d'interés que hi figuren.

També *l'any del Centenari* s'haurà conegut per la modificació que han experimentat les grans sales d'exposició. Aixís hem continuat l'obra de metodisació que tenim començada y que hem de veure de portar endavant, en quant ho permetan les condicions dels locals y els objectes de que podem disposar. Trasladarem la secció egípcia entre les de les més antigues civilitzacions, fent aixó possible la reunió en una sala de les magnes vitrines de brodats y ornaments litúrgichs y la convenient instal·lació en altre apartament de les series d'orfebreria y petits mobles que ara's poden veure en cinch

vitriues, dues d'elles noves. També varen ferse noves vitriues per les monedes y medalles commemoratives, donantse aixís aspecte nou y més agradable a l'entrada del Museu.

Pero, de totes maneres, lo que mes haurá distingit l'*any del Centenari* haurán sigut les adquisicions que han sigut en nombre ben respectable. Just es consignar que han contribuít a que fos possible fer lo que s'ha fet la subvenció de *mil pessetes* que han continuat oferint la Diputació Provincial de Barcelona y un donatiu d'igual cantitat fet per la Senyoreta Teresa Amatller. Aprofito l'ocasió per mostrar l'agrahiment als dos donants y remerciarlos aquesta tant senyalada cooperació a l'obra cultural que está fent nostre Museu.

Y dit lo que antecedeix, que té mes que rés un ayre de crónica, vaig a entrar a la ressenya que'm demana el Reglament del Museu Episcopal. Tinch de donar una idea de les adquisicions que hem fetes; però citar y detallarho tot fora feyna sens dubte amohinosa pels

que m'escoltan, y, per tant, com s'es fet tantes vegades en ocasió semblant, veuré si soch sortós en fer notar quines han sigut les mes remarcables entrades d'objectes, quins son els exemplars que fan considerar com a majorment memorable l'any 1910 en que foren adquirits.

Les seccions mes antigues se son augmentades ab una destral neolítica trobada a Castellcir, y una aplega de cinquanta un sílexs sortits en l'estació protohistòrica de Ciurana (Serres de Prades) descoberta y explorada pel metge Doctor Joseph Masot y Palmers, que ha ofert aquesta mostra al Museu. Aquestos sílexs tenen l'aspecte de despulles y peces esguerrades d'un taller paleolítich d'època relativament avençada, haventhi exemplars que indican haver sigut començats a obrar per utilisarse com a raspadors o eynes tallants.

Té un especial interés per la nostra regió ausetana l'adquisició d'una cornalina oval, entallada potser al segle III de l'Era Cristiana, en la que pot observarshi una figura d'home presentada a l'heroyca; essent digne d'esment aquesta

petita pedra dura per constituhir una proba mes de l'antiga població de la nostra contrada.

Dintre altre aspecte es acreedora d'una certa estima la colecció de trenta tres fragments d'ampul·les y pastes de vidre romá, de profitós estudi per donar una espléndida serie de coloracions y mostrar les combinacions de tonalitats y la soldadura amosaicada que sabian produhir ab noble enginy y bon gust els vidriers antichs. Son aquestos fragments dignes de nota per la persona estudiosa, tota vegada que ells li donan idea de l'avenç a que havia arribat una industria, y de la traça dels fabricants de vasos y ampul·les de vidre. També citaré de correguda un ferro d'aixada, trovat al fer unes escavacions de Tagamanent, presentant la forma casi triangular, ab el tall en punta y l'ull obert en la planxa, que va presentantse mes revinguda a mida que s'aparta de la part destinada a gratar la terra. Si no's tracta d'un objecte romá, cosa no improbable atesa sa forma, obeeix aquesta aixada a una disposició molt antiga.

Les seccions ja cristianes poden mostrar objectes encara mes dignes d'atenció. En la d'esculptura hi tenim l'adquisició d'una imatge de la Mare de Deu, dreta y presentant als braços el seu Filllet casi nú, ab lo que s'hi acredita una ma dels últims temps del goticisme y ja impresionada pel Renaixement.

La tant important col·lecció de pintures hi té una interessant taula deguda a un excelent artista, que pot creures de finals del segle XIV. Al veure aquesta taula, a mi'm ve memoria dels germans Jaume y Pere Serra, els dos excelents pintors que il·lustren mitx segle en l'història de la vella pintura catalana. En nostra taula s'hi representa l'acte d'esser presentat Jesús devant de Pons Pilat. Aquest, seient en un tronó de fusta sobre rich coixí d'or, está figurat en actitud meditatibonda, vestint una cota o aljuba blava llarga fins als peus y enriquida ab parament d'or en el pit y espatlles, vores de traç alfabétich als peus y giramànegues verdoses. En els paraments del pit y espatlles d'aquesta roba s'hi nota un recort dels objectes semblants

ab ornamentació llevantina que's dibuixa en un mitx color que transparenta la massa d'or del conjunt, caracterisant tota una época. Jesús vesteix túnica d'or y blanch, portant les mans lligades al davant, fent contrast son posat mansuet y dolç ab la ferrenya companyia de soldats y jueus que'l presentan en dos grups, un a cada costat del president, y están com confabulantse y buscant la manera de fer perdre'l Salvador. Llástima gran que aquesta pintura interessantíssima no'ns vingués en mellor estat, y que'ls treballs que tinguem per ferla presentable no arribessen a donar mes completa una taula que pot col·locarse entre les mellors del seu temps, acreditant de debó l'antiga escola pictòrica catalana!

Com a mostra d'un colorit en certa manera influhit per l'art sienés s'ha de mencionar l'adquisició d'un fragment de taula gòtica del segle XV, en que s'hi veu, sobre camper blau estrellat, un mitx angelet d'ales virolades y vestidura daurada, en actitud de tocar una especie de xirimia.

Pero en la secció que més coneixedor s'hi fa l'any que hem passat es en la del

mobiliari, en que hi figuren els cofrets y arquilletes litúrgiques o de prometatge, de les que'n podem presentar una gran y ben notable colecció que s'es aumetada ab deu altres números. Entre les capcetes entrades n'hi ha una de fusta coberta de pergami ab perns y reforços de ferro a manera de bahul ferrat, portant una tradició d'accentuat romanisme, encar que sembli feta al segle XIV. Del mateix temps o poch posteriors semblan ésser dues arquetes eucarístiques, l'una ab tapa a dues vessants, en la anterior de les quals hi ha pintat el Calvari ab el Crucifix, Maria y Sant Joan, venint el cos del reconditori pintat formant com uns reforços que deixan véure ornamentació policròma. L'altre es en forma de sepulcre, ab espigó tornejat al cim, mostrandse completament pintada ab coloracions que sols m'atreviria a calificar d'ingénues, entre les que s'hi veuen dos escuts ab una barra verda sobre groch y vorejats de creuetes en aspa roges. Com a obra plenament artística sobressurt una arqueta per joyes y vels, que, sens dubte, com tantes altres semblants, serví

a usos litúrgichs o sagrats, mancada de tapa, però presentant son caixó cobert de ben conservada ornamentació feta de pasta guixosa, destrament obrada, daurada y policromada. En la part anterior hi ha una dama y un donzell ballant, vestint luxosos vestits de la segona meytat del segle XV, als testers laterals hi ha una águila ab filacteria, com si fos el símbol del Evangelista Sant Joan, y en posterior, en mitx de fullatges d'adorno, un gos hi està en actitud de perseguir una llebra. Les arestes van reforçades ab planxes d'aram estampat ab senzills motius cordiformes. Pertany també al segle XV una tapa de arqueta amatoria xapejada d'os obrat en relleu, mostrant un patge ab astor, un pagó de llarga cua y una dama ab un ram de flors; a més de una donzella tocant l'arpa y un galant sonant la dolçaina als costats d'una fontana, rodejantho tot una orla vegetal.

Fa referencia al segle XVI altre caixaeta ab tanca de doble vessant, de fusta daurada y policromada ab no despreciable enginy, destinada sens dubte a contenir reliquies; acreditant també aquest

segle tres altres baulets cubert l'un de pergami vert, l'altre ab ornamentació de pasta cuberta de fulla de plata y una més ab pell gaufrada y oberta ab instrument de tall formant bonica ornamentació. Completa la série una arqueta per reliquies, de fusta esculpida y daurada y pintada de blanch formant un motiu quadrifoliat fent venir l'idea de que no's pot pas fer més antiga que del segle XVII.

Es en gran manera satisfactori poder consignar la vinguda de alguns teixits importants. Sobre tots es digne de nota un de seda de colors; vermell pel camper, vert pel motiu ornamental y groch pels perfils y siluetes, donant una especie de adorno llanceolat o un gra d'ordi curvat, constituit per dues cintes ab imitacions de llegendes cúfiques que tanca un espay ocupat per dos lleons alats y alçats. El motiu no es complert pero deixa formar l'idea d'un espléndit teixit de fabricació hispà-arábica del segle XIII, dibuixat ab gran valentia y obrat ab perfecció suma. Devem aquesta excepcional adquisició a la Srta. Teresa Amatller, citada avans.

Altre teixit interessant s'ha de retréure encara. Presenta la reducció d'un genre ornamental vingut d'Orient, importat pels biçantins y apropiat per totes les fabricacions textils de l'edat-mitja, ab diversa estilissació, presentant dos lleons redreçats com per atacarse y ficats dintre anells ornamentals. En el nostre teixit en l'espai que queda entre quatre círcols repetits hi ha una estrella de la que surten quatre palmes. Els colors son el groch pel camper, el vermell per la mostra, molt ben entesa y enriquida ab tochs d'or de Xipré. Aquest curiosíssim teixit de motiu relativament minúscol sembla que pot classificar-se com del segle XIV y de fabricació europea oriental.

A més d'aquestos dos teixits se'n adquirí un altre pertanyent al art italià ja del segle XVI: mostra d'una serie de brocatells historiatos, produïts a fi de substituhir als costosos orfesos y brodatos dels escapularis y bandes de les casulles y capes pluvials. En sedes roja y groga, tramades de lli blanch, dona per motiu ornamental una Anunciació inspirada en les pintures cinchcentistes italianes,

que ve fliada per autorisats tractadistes dels teixits antics com a dissenyada pels deixebles del Ghirlandaio.

Entre les noves adquisicions s'han de comptar també alguns manuscrits. Casi cada any m'es possible fer constar l'aument que va experimentant la molt notable colecció de còdices que tenim, fentse més digne d'estudi la aplega de manuscrits litúrgics catalans, que té nostre Museu formant la serie de major interès que hi hagi fins ara conservada. Hem adquirit una consuetà de la catedral urgellera pertanyent al segle XIII, que ve admirablement per estudiar la vigatana del canonge Almunia de la primera meytat del mateix segle. La nova adquisició porta el títol: *Incipiunt usus ecclesiastici secundum urgellitanam sedem et episcopatum*, constant de quaranta set folis en pergami, el primer dels quals deixa admirar una bella inicial policromada, interrompentse després d'enunciar la festa de Sant Marcel, completa ja tota la interessantíssima direcció de les festes de temps.

Pertany al segle XIV una *Regula sanc-*

ti Augustini Episcopi a magistro hugone de sancto victore diligenter exposita; còdex complert, ab trentavuyt folis de bella escriptura sobre fina vitela y ab enquadernació de posts cubertes d'aluda.

Son del segle XV un *Missale urgellense*; reducció del missal complet a us d'una petita iglesia, tenint l'ofici de certes festes senyalades y els de comú, y la missa completa del dia de Sant Romá ab anotació de santoral en tetágrama, digne d'esment are que tant se parla de restauració gregoriana. Aquest còdex litúrgich té quarantavuyt folis en pergami. Altre missal urgellés ha vingut encar, pero malhauradament incomplert, donant idea dels grans missals fets al segle XV ab bella escriptura y inicials de color ab imbriacions y rasgueigs. Presenta casi completa la part de sants, resultant de totes maneres digne d'atenció pels liturgistes.

Baix un altre aspecte té interés un manuscrit de principis del sigle XVII en que s'hi fa una relació del assetge d'Os-tende y dels successos referents a la guerra de Flandes desde'l Juliol de 1601

fins a Setembre de 1604. Vé escrita en correcta llengua castellana pel alférez Andreu Ortiz. La relació, feta per un testimoni presencial, que tenia els seus ribets de poeta, no acaba. Se'ns interromp quan els exèrcits del Arxiduch Albert d'Austria, casat ab Isabel Clara Eugenia, filla de Felip II, y les tropes enviades per Felip III, Rey d'Espanya, després d'heróich sufrir y batallar poden apoderarse de l'illa de *Casante*, volen ausiliar envá l'Esclusa y conquistades dúes muralles, començan a ferse seus els primers forts de la ciutat rebelada.

Y com a actualitat de les festes den Balmes també val la pena de ser consignada l'adquisició de xeixanta cartes originals de nostre eminent compatrici, dirigides trentacinch d'elles a D. Joan Roca y Parés, quatre a son company D. Joaquim Roca y Cornet y vintiuna a D. Joseph Ferrer y Subirana. Entre les d'aquest darrer hi há molts datos per estudiar la dissensió que hi hagué entre en Balmes y el seu colaborador en *La Civilización*; puig que, entre altres, s'han reunit els autógrafs de les cartes creua-

des al posarse sol y sens colaboradors el redactor de *La Sociedad*. Ab aquesta indicació queda manifestada d'una faysó convenient qual sia l'importancia històrica d'aquesta copiosa serie d'autògrafs en els que s'hi veu d'una manera excelent quíns foren el tremp de l'ànima y els sentiments íntims del nostre Balmes.

Quedan encara per citar algunes adquisicions mes: tals com cinch noves mostres de guadamacileria del segle XVI, interessants per estudiar lo que eran les tapiceríes de pell de moltó curtida, daurada, pintada y gaufrada que ornavan els salons de les cases senyorials junt ab els draps de ras, produhits aquí o vinguts de França y de Bèlgica y Holanda. Podria també donar detalls sobre una medalla de pitral ab l'escut de la casa Cardona; y descriure menudencies com pastes d'agnus, mostres ceràmiques y algún vano, però m'apar que ab lo dit n'hi há lo que es suficient per demostrar els auments que ha fet el Museu Episcopal durant l'any passat.

Res hi afegiré, donchs, donant per

acabada la Memoria que tinch l'honor de presentar una vegada mes en nostra reunió anyal reglamentaria a fi de que's vegi quina ha sigut la vida que ha portada l'estimada institució arqueològich-artística vigatana durant l'any passat.

La Junta Directiva d'aquest Museu podrà judicar si lo referit constitueix un motiu més per fer memorable l'any 1910, si lo que acabo de llegir es a propòsit per acabar de fer conservar entre 'ls recorts agradables *l'any del Centenari den Balmes*.

LAUS DEO

RF-1-37